

N:o 75.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 24 Maj 1877.

» » » » Andra Kammaren den 24 » »

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, i anledning af väckt fråga om rätt till lyftning af de till begravningshjälp afsedda innehållningar å löner.

(Stats-Utskottets Utlåtande N:o 74.)

S. A. K.

Uti en inom Riksdagen väckt motion har af anförda skäl föreslagits, att de embets- eller tjänstemän, hvilka för sina efterlevande grundlagt begravningshjälp, måtte förklaras berättigade att efter godtfinnande uppbära sina löneinnehållningar eller låta dem innestå att uppbäras af sterbhusen.

Genom Kongl. kungörelsen den 17 September 1851 förordnades bland annat:

»att de genom nu gällande författningar, under namn af vakans- och förslagsliggetids- samt begravningshjelps- eller nådårsbesparing, bestämda innehållningar af embets- och tjänstemäns löner skola upphöra, så att alle, som efter den vid senaste riksdag uppgjorda statsregleringens inträdande i verkställighet emottaga ordinarie beställning å stat, eller som derefter till annan tjänst förflyttas, må från och med månaden näst efter den, hvarunder de blifvit utnämnde eller förordnade, tillträda och uppbära de löner, arfvoden eller andra löningsförmåner, hvartill de, på grund af erhållna fullmakter, konstitutiorial eller förordnanden, äro berättigade, med undantag endast af sådana inkomster af boställen, som äro af far-

dag beroende; äfvensom dylika innehållningar ej heller må ega rum å lönetillökningar, hvilka embets- och tjenstemän genom förr berörda statsreglering eller framdeles tillfalla; i följd hvaraf sterbhusen efter sådane löntagare icke skola ega att så kallad begrafningshjelp af de i nämnda ordning tillträdde löner eller lönetillökningar utbekomma»; samt

»att, vid frågor om utbetalning till i tjensten afliden embets- eller tjenstemans sterbhus af de löneinnehållningar, som, i egenskap af nådårsbesparing, redan iakttagits eller ytterligare, intill dess skyldigheten att aftjena begrafningshjelp upphört, varda iakttagna, nu gällande föreskrifter böra fortfarande tjena till efter rättelse, samt de utgifter, hvilka i sådant hänseende komma att ega rum, af statsverket förskjutas, emot ersättning från Rikets Ständers Riksgäldskontor på det sätt, att de gjorda utbetalningarna upptagas i de föreskrifna årliga liqviderna med nämnda kontor.»

Enligt dittills gällande stadganden hade vid embets- och tjenstemans tillträde till ordinarie beställning å rikets stat lönen för sex månader blifvit såsom begrafningshjelps- eller nådårsbesparing innehållen, hvar emot ett motsvarande belopp till hans sterbhus, så framt han i tjensten aflede, af statsmedel utbetalades, och betraktades i detta hänseende de på indragningsstat öfverflyttade såsom ännu i tjenst kvarstående; varande jemlikt Riksdagens underdåniga skrifvelse den 11 Maj 1876 och Kongl. brefvet den 21 Juli samma år förordnadt, att ersättning för dylika innehållningar å embets- och tjenstemäns löner hädanefter skulle från allmänna indragningsstatens anslag utgå.

Det är visserligen obestriddigt, att de embets- och tjenstemän, hvilka efter 1852 års ingång tillträdtt sina befattningar, uti ifrågavarande hänseende kommit i en förmånligare ställning, än de, som före nämnda tid blifvit anstälde; men hvarken denna omständighet eller det förhållande, att nyss berörda förfaringssätt, att för tjenstemannens efterlevande reservera en del af hans aflöning, icke öfverensstämmer med senare tidens åsigter och därför redan för länge sedan öfvergifvits, synes böra föranleda att fortfarande tillämpningen af de vilkor, hvarunder äldre embets- och tjenstemän tillträdtt sina befattningar, kan såsom en obillighet betraktas.

Deremot kan det å andra sidan ej förnekas, att det för statsverket skulle i visst hänseende vara en fördel, om bestyret med utbetalning af begrafningshjelp snarast möjligt kunde upphöra. Då nemligen begrafningshjelp numera endast utbetalas till sterbhusen efter de embets- och tjenstemän, hvilka före utgången af år 1851 tillträdtt sina befattningar, men äfven desse efter nämnda tid icke vidare aftjenat begrafningshjelp å de löneförhöjningar eller nya löner, som de genom befordran till högre

tjenster fått uppbära, följer deraf, att uträkningarne öfver begrafningshjelpens belopp i hvarje fall måste grunda sig på äldre förhållanden, enär det måste utrönas, i hvilken tjänstegrad den aflidne senast aftjenat begrafningshjelp, beloppet af hans dåvarande lön med sedermera skedda förändringar o. s. v. Dessa uträkningar äro, enligt hvad Riksdagen inhemtat, redan nu af en ganska invecklad beskaffenhet och erfordra, då den aflidne tjänstemannen uppnått högre ålder, mödosamma forskningar i äldre räkenskaper, hvilka icke ens alltid innehålla de upplysningar, som äro nödiga för att kunna på föreskrifvet sätt styrka, om och till hvad belopp begrafningshjelp blifvit i hvarje särskild lönegrad aftjenad. Det ligger äfven i sakens natur, att ju längre tid, som förflutit från det tjänstemannen inträdde i statens tjänst, desto större svårighet måste en dylik utredning medföra. Dessutom synes det antagandet ligga nära till hands, att, i den mån äldre tjänstemän, hvilka under den första tiden af sin tjänstgöring blifvit med tillämpningen af hit hörande stadganden förtrogne, ur tjänst afgå, hos vederbörande redogörare snart nog ej kan förut sättas den grundliga kännedom om det stora antal äldre författningar och prejudikat, som för en rätt pröfning af dessa allt mera sällan förekommande frågor bör ligga till grund, och att således antingen staten eller den enskilde dervid lätteligen kan blifva lidande.

På grund af hvad sålunda förekommit, skulle Riksdagen, med hänseende till den fördel, som skulle tillskyndas det allmänna derigenom, att bestyret med pröfning af frågor om begrafningshjelp snarast möjligt kunde upphöra, ej hafva tvekat att bifalla det väckta förslaget om berättigande för alla, som för sina sterbhus äro till begrafningshjelp berättigade, att redan nu de aftjenta beloppen återlyfta; men Riksdagen har ej ansett sig kunna med visshet antaga, att denna fråga lagligen kan på sådant sätt ordnas, att staten på en gång ifrån ifrågavarande bestyr befrias. Skulle det, såsom i ofvan berörda förslag är förutsatt, helt och hållet bero på den enskilde tjänstemannens godtfinnande att nu lyfta medlen eller låta dem innestå såsom en tillgång för hans sterbhus, så blefve statens fördel ej af synnerlig betydelse, helst då den sammanställles med den ej obetydliga uppoffring, som af den föreslagna åtgärden måste för staten uppkomma. Under åren 1866—1875 hafva utgifterna för begrafningshjelp uppgått till:

för år 1866:	27,722: 50;	för år 1871:	18,621: 60;
»	1867: 24,305: 14;	»	1872: 28,040: 65;
»	1868: 21,226: 74;	»	1873: 20,894: 41;
»	1869: 40,182: 01;	»	1874: 17,797: 60;
»	1870: 21,566: 11;	»	1875: 22,475: 09.

Visserligen synes det antagligt, att det stora flertalet af dem, som å högre befattningar aftjenat begrafningshjälp, nu mera med döden afgått, men någon tillförlitlig ledning för bedömande, huru stort belopp, som ännu kan hos statsverket innestå, har ej varit för Riksdagen tillgänglig; och äfven i denna omständighet har Riksdagen funnit ett hinder för bifall det nu väckta förslaget.

Då emellertid på grund af ofvan åberopade förhållanden det otvifvelaktigt skulle leda till förenkling och minskadt arbete inom förvaltningen, om det med pröfningen af frågor rörande begrafningshjälp förenade arbete och besvär snarast möjligt kunde upphöra, äfven om en sådan anordning skulle föranleda för den närmaste framtiden ökade utgifter, får Riksdagen i underdånighet anhålla, det täcktes Eders Kongl. Maj:t låta utreda, dels huruvida så kan anordnas, att, genom utbetalning på en gång af all begrafningshjälp, bestyret med pröfning af dylika frågor kan för framtiden upphöra, dels ock hvilka uppoffringar från statens sida må af en sådan åtgärd påkallas, samt att Eders Kongl. Maj:t ville till en kommande Riksdag göra den framställning i ämnet, hvartill den gjorda utredningen möjligen kan finnas föranleda.

Riksdagen framhärdar etc.

Stockholm den 24 Maj 1877.
